

EFICIENȚA UTILIZĂRII ȘI CONTABILITATEA SERVICIILOR DE PLATĂ FĂRĂ
NUMERARTHE EFFICIENCY OF THE USE AND ACCOUNTING OF CASH-FREE PAYMENT
SERVICES

CZU: 657.422.1(478)

BĂDICU Galina*Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova**E-mails: gbadiku@inbox.ru*

Summary: *Cash-free payment services have become traditional banking instruments, the innovation process continuing, on the one hand, in improving and extending functionality, and on the other hand, in increasing the security level of transactions made with them. Innovations in the field of bankcards present a number of benefits for entities compared to cash use. In this article, we have proposed to delimit the advantages and disadvantages of applying corporate bankcards to entities in the Republic of Moldova. In order to obtain the most relevant data, we conducted a survey of commercial bank offers that gave us an overview of the use of corporate cards as a payment and settlement tool for travel expenses, purchased goods and services, both on the territory of the Republic of Moldova and abroad in favor of the entity, imported goods / services, payment of taxes, fines in favor of non-residents, withdrawal of cash for purchasing agricultural production etc.*

Keywords: payment card, business card for corporate clients, local corporate card, international corporate card, cashless cash accounting.

JEL Classification: M41

Introducere: La nivelul economiei, în fiecare zi au loc un număr mare de tranzacții la inițiativa unei game largi de agenți economici. Toate tranzacțiile, indiferent dacă acestea implică achiziționarea de bunuri sau servicii, au două componente de decontare: **livrarea de bunuri sau servicii și transferul: plățile prin cash sau din disponibilul deținut la bănci.**

În acest context, menționăm o varietate de instrumente de plată diferite, fiecare cu propriile sale caracteristici, în funcție de tipul relației și tranzacției între plătitor și beneficiarul plății. Distincția cea mai comună este între instrumente de plată cash și non-cash. *Plățile în numerar* sunt, de obicei, asociate cu tranzacțiile *face to face* de valoare redusă între persoane fizice sau între o persoană fizică și una juridică. O plată în numerar presupune transferul imediat și definitiv al valorii, iar destinatarul poate să folosească imediat numerarul primit pentru plăți ulterioare. *Plățile fără numerar*, prin contrast, implică transferul de mijloace bănești între conturi. Este știut faptul că la achitare prin virament, cumpărătorul comandă marfă, obține de la vânzător contul de plată, în baza acestuia efectuează transfer bancar, ridică cumpărătura în baza copiei ordinului de plată sau după ce viramentul a ajuns pe contul vânzătorului.

Un instrument de plată și de decontare care asigură posesorului autorizat achiziționarea de bunuri și servicii fără prezența efectivă a numerarului este cardul de plată [1, p. 140]. Cardurile de plată personalizate/personificate emise de către prestatorul de servicii de plată se clasifică în funcție de scopul utilizării acestora în **carduri personale și carduri de afaceri (business)** [7, art. 24]. Ca instrument de plată [4, art. 3], cardul este mijlocul prin care deținătorul acestuia dă dispoziție unei bănci de a plăti în contul său în favoarea unui comerciant contravaloarea mărfurilor eliberate sau a serviciilor prestate. La achitare prin cardul de afaceri, entitatea efectuează tranzacția de achitare prin card direct la locul de vânzare, se perfectează factura fiscală și se ridică marfa. Acest mod de achitare, a apărut ca o alternativă la instrumentele clasice de plată, fiind un suport de tranzacție standardizat, securizat și informatizat. Există sub forma unor solduri monetare imprimare pe benzi magnetice incorporate în plachete confecționate din material plastic sau pe microprocesoare.

Cardul de afaceri este un produs de tip debit și prezintă o serie de avantaje comparativ cu utilizarea numerarului, acestea fiind pe larg utilizate în țările dezvoltate. Practica demonstrează că în Republica Moldova, există condițiile necesare utilizării instrumentelor de plată fără prezența efectivă a numerarului, atât din punct de vedere al reglementării, cât și la nivel de infrastructură.

Importanța și actualitatea studiului sunt condiționate de inovațiile pe piața cardurilor bancare, noilor trend-uri în domeniul plăților fără numerar, care necesită investigații complexe privind contabilitatea serviciilor de plată fără numerar. În acest context, cercetarea dată este destinată să ofere o analiză a eficienței utilizării cardurilor de afaceri predestinate pentru achitarea bunurilor/serviciilor și primirea numerarului, să acopere lipsurile în literatura existentă cu privire la contabilitatea serviciilor de plată fără numerar [4, art. 4], avantajele și dezavantajele acestora. Ca tehnică principală de cercetare este utilizat procedeul de revizuire a literaturii și actelor normative și legislative în vigoare. Suportul cercetării a inclus: studiul actelor normative în domeniul bancar și al contabilității, articole și cărți de specialitate, informații relevante pe site-urile Băncii Naționale a Moldovei și Ministerului Finanțelor, precum și al băncilor comerciale din RM.

Conținutul de bază. Actualmente, asistăm la dezvoltarea sistemelor de plăți fără numerar, numite și plăți non-cash. La baza acestei tendințe stau caracteristicile unor astfel de procedee de plată, dintre care se evidențiază: *reducerea costurilor ocazionate de tranzacțiile interbancare, rapiditatea efectuării tranzacțiilor și flexibilitatea acestora prin prisma multitudinii de locuri fizice în care se pot realiza, în special prin incorporarea noilor tehnologii de comunicații în cadrul sistemelor de plăți fără numerar.*

Cercetările denotă că *cardul de plată* reprezintă un suport de informație standardizat și, după caz, personalizat prin intermediul căruia deținătorul, de regulă, cu utilizarea numărului personal de identificare al său și/sau a unor alte coduri care permit identificarea sa, în funcție de tipul cardului de plată are acces la distanță la contul de plăți la care este atașat cardul de plată în vederea efectuării operațiunilor de plată [7, pct. 2]. Astfel, cardul de afaceri este atașat la contul de plăți deschis pe numele unei persoane juridice, reprezentanței înființate în RM a persoanei juridice nerezidente, persoanei fizice care practică activitatea de întreprinzător sau alt tip de activitate [7, pct. 28].

În vederea sporirii nivelului de utilizare a serviciilor de plată fără numerar, este importantă cunoașterea avantajelor utilizării acestora:

- ✓ *economisirea timpului - achitățile se realizează direct cu cardul de afaceri, nefiind necesară retragerea preventivă a numerarului;*
- ✓ *comoditate - la procurarea mărfurilor/serviciilor atât în țară, cât și peste hotare achitățile se realizează direct din contul plătitorului, nefiind necesară deținerea numerarului, în mod rapid, sigur și confortabil;*
- ✓ *lipsa comisioanelor - la achitarea mărfurilor/serviciilor prin intermediul cardurilor de afaceri de la plătitor nu se percep comisioane.*

Practic, toate băncile comerciale din RM oferă instrumente de plată moderne - carduri de afaceri, care asigură acces permanent la disponibilitățile din contul curent al entității și un șir de servicii inovative de deservire la distanță. Reieșind din faptul că cardurile sunt destinate și utilizate pentru afacerea unei entități se regăsesc prin ofertele băncilor sub denumirea de **carduri corporative, carduri Business**. *Cardurile de afaceri* se utilizează de obicei de către entități pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare și reprezentanță ale angajaților săi. Însă, luând în considerare modificările actelor normative ale BNM, în prezent, entitățile pot efectua prin intermediul cardului de afaceri și cheltuielile de altă natură, precum și să retragă numerarul pentru diverse scopuri. Pentru acoperirea operațiunilor efectuate cu cardul de afaceri, se folosește contul curent al entității. Entitatea nominalizează independent posesorii de card corporativ, precum și setează limitele de cheltuieli pentru fiecare deținător de card corporativ.

Investigația în cauză ne-a permis să constatăm avantajele cardurilor bancare corporative emise de băncile comerciale din RM:

- minimizarea volumului de lucru al contabilității entității cu mijloacele bănești în numerar;
- reducerea cheltuielilor pentru deservirea casieriei;

- favorizarea elaborării deconturilor de avans;
- reducerea riscului legat de păstrarea banilor în numerar;
- deschiderea gratuită a contului de card corporativ;
- posibilitatea alegerii tipului de card bancar;
- emiterea gratuită a cardurilor bancare corporative;
- reemiterea planificată gratuită a cardurilor bancare corporative;
- lipsa necesității vărsământului inițial minim în contul de card;
- permite alimentarea contului de card prin virament;
- posibilitatea achitării prin intermediul cardului bancar al cumpărăturilor pe teritoriul Republicii Moldova, precum și peste hotarele țării, fără comision;
- achitarea cheltuielilor de deplasare și reprezentanță, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și peste hotarele țării;
- rezervarea camerei de hotel sau bilet de avion, închirierea de mașină peste hotare;
- retragerea numerarului pentru procurarea producției agricole - în cea mai apropiată de locul de vânzare sucursală a băncii;
- capacitatea utilizării cardului bancar pentru operațiuni în mediul Internet;
- extrasul de cont permite verificarea cheltuielilor făcute de fiecare deținător;
- facilitarea controlului cheltuielilor de deplasări ale angajaților-deținători de card corporativ.

Spre deosebire de numerar, pierderea cardului nu înseamnă și pierderea banilor. Cardul corporativ este protejat de necesitatea introducerii PIN-ului și/sau verificare prin semnătură. El poate fi blocat prin telefon 24 ore din 24, 7 zile pe săptămână în cazul pierderii, furtului sau divulgării PIN-ului. Entitatea poate ușor alimenta contul în caz că angajatul aflat în deplasare necesită bani, suplimentar celor planificați. Astfel, este o soluție de neînlocuit pentru angajații mobili.

Pentru aceasta, entitatea trebuie să deschidă Contul de card corporativ și să comande carduri pentru un număr de angajați. Astfel, pentru a obține cardurile Business, compania semnează cu banca un Contract de deservire a contului de card corporativ și perfectează o Cerere de deschidere a contului de card corporativ cu anexarea unui pachet de documente specificate în cerere, prezentând și lista de persoane cu nominalizarea utilizatorilor autorizați de card. În contract se precizează tipul de card emis, respectiv solicitat de client, facilitățile de care va dispune titularul, obligațiile față de bancă. Așadar, pentru a beneficia de carduri corporative, entitate trebuie să mai perfecteze o Solicitare de emitere a cardurilor corporative și Cererile de emitere a cardurilor corporative, pentru fiecare card. Contul de card deschis pe numele persoanei juridice permite atașarea unui număr mare de carduri, precum și parametrizarea accesului la mijloacele bănești pentru fiecare card în parte. Entitatea poate decide dacă un card are acces total sau limitat la mijloacele bănești din contul societății. În acest context, banca derulează procesul de emitere a cardurilor și înmânează instrumentele de plată utilizatorilor autorizați. Totodată, entitatea alimentează conturile de card după necesitate, aceasta poate fi efectuată și la distanță prin intermediul online. Toate operațiile efectuate prin intermediul acestor carduri se debitează din contul curent al companiei, nefiind necesară oferirea angajatului a avansului de numerar. Banca, lunar sau la cerere, oferă entității extrasul din contul de card, în care sunt indicate toate tranzacțiile, divizate pe carduri.

Cardul corporativ reprezintă un mijloc de plată modern, adaptat necesităților și exigențelor persoanelor juridice, care asigură eficiență în controlul și administrarea cheltuielilor entității. Practica ne demonstrează că conturile de carduri corporative pot fi deschise în monedă națională și valută străină. La alegerea valutei este necesar de luat în considerare următoarele momente:

- ✓ indiferent de moneda sau valuta contului, este posibilă efectuarea operațiilor în diferite valute, întrebarea este numai despre cheltuieli la convertire;
- ✓ se recomandă de ales valuta contului în dependență de moneda în care entitatea obține venituri;
- ✓ la achitarea cu cardul în țările unde valuta națională nu este euro sau dolari se petrec următoarele convertiri: *din valuta contului => în lei; din lei => în dolari; din dolari => în valuta națională.*

În cazul în care, cardul va fi utilizat pentru operații în străinătate, atât în euro, cât și în alte valute, se propune să fie deschis cont în lei moldovenești, pentru evitarea convertirii duble a valutelor. Reieșind din aceste aspecte la alegerea celui mai potrivit card de afaceri din gama propusă, este necesar de luat în considerare următoarele aspecte: *moneda în care obțineți venituri și locul de utilizare a cardului*. În acest context, derivă că totalitatea cardurilor de afaceri pot fi divizate în: *card corporativ local și card corporativ internațional*.

Cardul corporativ local este cardul deschis din contul entității pe numele colaboratorilor acesteia. Cardurile date se deschid numai în lei moldovenești și pot fi utilizate numai pe teritoriul Republicii Moldova. Sunt predestinate pentru achitarea bunurilor/serviciilor și primirea numerarului în punctele de deservire și în bancomatele țării. Dacă cardul va fi alimentat de client special pentru utilizare în RM la bancomate și puncte comerciale, acceptabil este de deschis cardul cu contul în lei.

Cardul corporativ International este deschis din numele entității pentru anumiți colaboratori și este utilizat pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare și de reprezentanță ale angajaților săi. Valuta contului pentru cardurile de afaceri poate fi MDL, USD, EUR. În străinătate, cardul poate fi utilizat pentru achitarea cheltuielilor de deplasare și reprezentanță - fie direct, fie prin retragerea numerarului în bancomate sau la ghișee bancare. Suma operațiunilor fără numerar este nelimitată.

Operațiunile derulate cu cardul de afaceri, urmează a fi efectuate de către deținător *în strictă conformitate* cu prevederile actelor normative în vigoare ale Republicii Moldova.

Astfel, conform art. 26 (1), f) persoanele juridice rezidente *pot utiliza numerar* în valută străină în cazul achitării în numerar a cheltuielilor ce țin de deplasarea salariaților detașați în străinătate, prevăzute de legislația Republicii Moldova, precum și în cazul restituirii de către salariați a mijloacelor menționate neutilizate [7]. Cu referire la *retragerea numerarului în valută străină în străinătate*, menționăm că prin intermediul unui card emis de către o bancă licențiată din contul unei persoane juridice rezidente se permite în sumă ce nu depășește 10 000 de euro/lună/persoană fizică detașată (care este reprezentantă a persoanei juridice rezidente) [7, art. 27 (1)]. Iar, pe teritoriul Republicii Moldova nu se admite retragerea de la bancomate a numerarului în valută străină prin intermediul cardurilor de afaceri emise de către băncile licențiate și prestatorii de servicii de plată nebankari rezidenți, atașate la conturile bancare/conturile de plăți ale persoanelor juridice [7, art. 27 (4)].

Eliberarea numerarului de valută străină se efectuează de către banca licențiată la prezentarea de către persoana juridică rezidentă a următoarelor documente confirmative: ordinul privind detașarea în străinătate, informația privind cheltuielile de deplasare cu atribuirea sumelor respective pentru fiecare persoană detașată și lista persoanelor detașate pe numele cărora se solicită eliberarea permisiunilor de a scoate valută peste hotare. Persoanele juridice rezidente au dreptul de a efectua prin intermediul cardurilor emise de către băncile autorizate plăți în cadrul operațiunilor curente internaționale ce țin de achitarea importului de mărfuri/servicii, achitarea unor impozite, taxe, amenzi în favoarea nerezidenților. Pentru efectuarea acestor plăți nu se permite retragerea de numerar în valută străină prin intermediul cardurilor respective.

Ținem să menționăm că cardul de afaceri este proprietatea băncii emitente și se transmite în folosință solicitantului – persoanei juridice. Astfel, cardul de afaceri nu reprezintă un activ și nu poate fi trecut la intrări în cadrul entității. Prin urmare, transmiterea cardului de afaceri în gestiunea angajatului entității nu se contabilizează. Entitatea poate ține o evidență analitică a acestor carduri într-un jurnal special.

Contabilizarea disponibilului în conturile curente, la care sunt atașate cardurile de afaceri depinde de tipul contului (*în lei sau valută străină*) la care au fost deschise cardurile de afaceri. În opinia noastră, conturile curente, la care sunt atașate cardurile de afaceri nu reprezintă conturi speciale sau alte conturi bancare, din motivul lipsei modului de funcționare al acestora. În acest context, dacă cardul de afaceri a fost emis în lei, atunci contabilizarea tranzacțiilor se face la contul 242 „Conturi curente în monedă națională”/**Card de afaceri**. Iar dacă cardul de afaceri a fost emis în valută străină, atunci contabilizarea tranzacțiilor se face la contul 243 „Conturi curente în valută străină”/**Card de afaceri**. În acest context, apare întrebarea dacă entitatea este obligată de a prezenta autorităților fiscale informații privind deschiderea unui cont de card în instituțiile financiare. Conform prevederilor art.

167 „Obligații în cazul deschiderii, modificării sau închiderii conturilor bancare din Codul fiscal, entitățile nu sunt obligate să prezinte autorităților fiscale informații privind deschiderea conturilor bancare cu destinația carduri de afaceri [2, art. 167].

Conform prevederilor contabile, pentru evidența numerarului pentru care au fost emise cardurile de afaceri se utilizează contul **244 „Alte conturi bancare”**, **subcontul 2442 Carduri bancare** [6, 3, p. 310-312].

Luând în considerare faptul că contul prin care se pot face operațiuni cu carduri de afaceri este un cont bancar asemănat unui cont curent, practic, nici nu se folosește în contabilizarea tranzacțiilor contul 2442 Carduri bancare. El servește drept cont de tranzit, care demonstrează emiterea unor carduri de afaceri și transferarea disponibilului din contul curent de bază pentru alimentarea acestora.

În continuare, se propun înregistrările contabile privind evidența serviciilor de plată în baza cardurilor de afaceri.

⇒ *Transferarea disponibilului din contul curent al persoanei juridice în contul de card al utilizatorului autorizat reprezentant al persoanei juridice*

Debit 2442 „Carduri bancare”/Card de afaceri Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”/Cont de bază sau Credit 243 „Conturi curente în valută străină”/Cont de bază

⇒ *Încasarea disponibilului în contul de card cu statut de cont curent*

Debit 242 „Conturi curente în monedă națională”/Card de afaceri sau Debit 243 „Conturi curente în valută străină”/Card de afaceri Credit 2442 „Carduri bancare” /Card de afaceri

Banii de pe cardul de afaceri aparțin entității și sunt la dispoziția ei. În consecință, posesorii de card corporativ (angajații entității) au obligația de a raporta atunci când au plătit cu cardul de afaceri sau au retras numerarul. Luând în considerare că băncile periodic emit extrasele bancare, este destul de ușor de verificat plățile și retragerile de numerar. În acest context, utilizarea cardurilor bancare de către posesorii de card se consideră ca sume acordate spre decontare. Astfel, sumele acordate spre decontare sunt considerate nu în momentul primirii cardului de afaceri, ci în momentul utilizării acestui card, adică la achitarea serviciilor de plată fără numerar.

⇒ *Achitarea pentru diverse mărfuri și servicii conform clauzelor contractuale (de exemplu servicii internet)*

Debit 521 „Datorii comerciale curente” Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”/ Card de afaceri sau Credit 243 „Conturi curente în valută străină”/Card de afaceri
Achitarea datoriilor comerciale poate fi atât față de furnizorii autohtoni, cât și față de cei străini. În acest context, în funcție de moneda sau valuta contului de card, banca va converti în valuta necesară.

⇒ *Retragerea numerarului disponibil pe cardul de afaceri*

Debit 226 „Creanțe ale personalului” Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”/ Card de afaceri sau Credit 243 „Conturi curente în valută străină”/Card de afaceri

Pentru stingerea creanțelor titularului de avans se prezintă un Decont de avans, care se întocmește de către salariații delegați în acea monedă în care a fost eliberat avansul.

Concluzie. Contabilitatea serviciilor de plată fără numerar prin intermediul cardurilor de afaceri se efectuează în conformitate cu regulile generale privind evidența decontărilor prin conturile curente la bancă. În același timp, cardurile emise la un cont de card se califică ca alte conturi bancare, iar sumele utilizate de către posesorii cardurilor de afaceri se recunosc ca avans spre decontare. Acest mijloc de plată asigură posesorului autorizat achiziționarea de bunuri și servicii fără prezența efectivă a numerarului și prezintă unele avantaje ca: economisirea timpului, comoditate și lipsa comisioanelor. Totodată, utilizarea cardurilor de afaceri oferă posibilitatea achitării cumpărăturilor pe teritoriul Republicii Moldova, precum și peste hotarele țării, fără comision și cheltuielilor de deplasare și reprezentanță, atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și peste hotarele țării. La alegerea celui mai potrivit card de afaceri este necesar de luat în considerare moneda în care entitatea obține venituri și locul de utilizare a cardului pentru a evita convertirea dublă a valutelor. Utilizarea cardurilor de afaceri minimizează volumul de lucru al contabilității entității cu mijloacele bănești în numerar prin

reducerea cheltuielilor pentru deservirea casieriei și favorizează elaborarea dărilor de seamă privind avansurile acordate spre decontare.

Bibliografia:

1. Cociug V., Mistrean L. Operațiuni bancare: Concepte, scheme, aplicații. Editura: ASEM, Chișinău 2006. 268 p. ISBN 978-9975-75-093-6
2. Codul Fiscal al RM pe anul 2019. Disponibil pe: <http://www.fisc.md/CodulfiscalalRM.aspx>
3. Contabilitatea întreprinderii. Colectiv de autori. Ediția a II-a. Chișinău, Editura Cartier. 2017. 632 p.
4. LEGE cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, nr. 114 din 18.05.2012. Disponibil pe: <https://www.bnm.md/ro/content/lege-cu-privire-la-serviciile-de-plata-si-moneda-electronica-nr-114-din-18052012>
5. Legea privind reglementarea valutară nr. 62-XVI din 21 martie 2008. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/md/328534/>
6. Planul general de conturi. Disponibil pe: http://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/ordin_119-plan_de_conturi_ro.pdf
7. Regulamentul cu privire la cardurile de plată, aprobat prin HCA al BNM nr.157 din 01.08. 2013. Disponibil pe: <https://www.bnm.md/ro/content/regulamentul-cu-privire-la-cardurile-de-plata-aprobat-prin-hca-al-bnm-nr157-din-0108-2013>
8. www.bnm.md
9. www.maib.md
10. www.micb.md
11. www.mobiasbanca.md
12. www.victoriabank.md/en/